

פרק אחד עשר – דם חטאת – Introduction

This chapter is devoted to two related הלכות, as presented in the passage below (תורת החטאת), any דם חטאת sprayed on a garment necessitates the laundering of that garment; and any vessel in which a חטאת has been cooked must be cleansed at some point – and, if כלי חרס, must be broken. The first five משניות are focused on the first issue – כיבוס בגד – 4-8 משניות are dedicated to the 2nd – מריקה, שטיפה ושבירת כלים –

28.11.1

92a (משנה א) → 93a (קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה וכ"ש תרומה)

1. וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני ה' קדש קדשים הוא: הפה המחטא אתה יאכלנה במקום קדש תאכל בהצר אהל מועד: כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הגגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש: וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים: כל זכר בפהנים יאכל אתה קדש קדשים הוא: וכל חטאת אשר יבא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף: ויקרא ויזכר

- I 'משנה א': if דם חטאת is spilt on a garment, it must be washed
- a Even though: the text seems to be addressing eaten קרבנות (i.e. חטאות חיצוניות), per במקום קדוש יאכל, it applies also to תורת החטאת, per חטאות פנימיות
- i Challenge: if we read תורת החטאת, why not include חטאת העוף?
- 1 Answer: זאת is exclusive – per ר"ל – אשר תשחט limits law to נשחטין
 - ii Challenge: why not include all נאכלות and exclude פנימיות?
 - 1 Answer: תורת החטאת is inclusive - iii Question: why include פנימיות and exclude חטאת העוף?
 - 1 Answer1: פנימית is more similar to חטאת חיצונה, חוד, אש, אצבע, קרן, כלי, צפון, כלי, קרן, אצבע, חוד, אש: חטאת חיצונה is more similar to חטאת העוף – בחוץ and it is eaten
 - (a) Counter: חטאת העוף is more similar – בחוץ and it is eaten
 - (b) Nonetheless: there are more points in common with חטאת פנימית than with חטאת העוף
 - 2 Answer2 (רב יוסף) – limits to only one kind of נאכל (→ חטאת העוף not)
 - (a) Note: זאת is there to ensure that we don't read תאכלנה as "normal rhetoric" and infer a מיעוט
 - 3 Answer3 (רבה): אשר יזה – only referring to הזאות

iv Challenge: בריתא which agrees that מריקה ושטיפה only applies to נאכלות, but אשר יזה focuses specifically on פנימיות

 - 1 Meaning: the base of our הלכה is פנימיות – חטאות חיצוניות are an extension
 - 2 If so: משנה should read – not only פנימיות, but also חיצוניות
 - 3 Answer: we have such a version of the משנה
 - 4 Then: חטאת העוף should also be included
 - (a) Answer: זאת limits
 - (i) If so: then חטאת חיצונה should also be excluded
 - (ii) Answer: זאת תורת החטאת includes it
 - (iii) Reason for designation: חטאת חיצונה, חוד, אש, אצבע, קרן, כלי, צפון, כלי, קרן, אצבע, חוד, אש: חטאת חיצונה has "נתינה" – חטאת החיצונה which has "נתינה"
 1. Challenge: חטאת העוף has הזאה (unlike חטאת החיצונה – which has "נתינה")
 2. Answer: the long list of commonalities with חטאת חיצונה trumps that consideration

II ר' אבין's questions

a Premise: דם of a חטאת חיצונה (at least) brought in to היכל invalidates קרבן

i Question: if דם חטאת העוף is brought in while in its neck (no מזרק used) – does it invalidate?

 - 1 Lemma1: is the neck akin to the כלי שרת → פסול
 - 2 Lemma2: it is like the neck of an animal and it is only פסול if in a כלי, not in its flesh

ii Proposed proof: if the חטאת was having death-spasms, went in to היכל and came back out – נכשר

 - 1 Implication: if he took it in – invalid
 - 2 Challenge: re: קדק"ד, ruling that if it went to דרום and returned before dying, valid
 - (a) And: there, there is no הלכה of being taken to דרום as being יוצא
 - (b) Rather: both teach that if it went out (even on its own) פסול – חוץ לעזרה (no solution to his question)

b Question: if דם חטאת spilled on ground and he collected it in a כלי שרת – valid or not?

 - i Lemma1: תורה didn't require a כלי, but if he collected it in one – still valid
 - ii Lemma1: putting it in a כלי שרת invalidates → פסול
 - iii Answer (רבא): our ruling, which excludes דם חטאת העוף from כיבוס
 - 1 But: if כלי שרת invalidates, it was דם פסול when it got in airspace of (בגד) כלי → doesn't require כיבוס in any case
 - 2 Block (ר' הונא בריה דר"י): could have put כלי right up to its neck (no אויר כלי) → no solution to this question

- c Question (asked by רבי לוי): if the דם fell from one garment to another – does the 2nd require כיבוס?
- i Lemma1: once it fell off the first garment (פסול) – it is declassified as כיבוס
 - ii Lemma2: no distinction
 - iii Answer: (“good question”) – it requires כיבוס in either case
 - 1 Reason: if after being collected from the garment it is still להזאה, still valid
 - (a) But if: it is no longer כשר, I (ר' אבין) accept ר"ע's position – once it had any שעת הכושר – requires כיבוס
- d Question (asked of רב"ח חסדא): if דם spilled on a טמא garment, does it require כיבוס?
- i Observation (ר' הונא בריה דר"י): from his question, he must hold *contra* ר"ע (re: היתה לה שעת הכושר)
 - 1 And: his question is whether that even applies if the דם becomes פסול at point of contact with בגד or only if it was invalidated beforehand
 - ii Answer (ר' חסדא): it is a dispute רבנן/ר"א (בן שמוע), per ר"ב's explanation as clarified by אב"י
 - 1 **ברייתא** – ר"א – מי חטאת that became טמא can nonetheless be used to be מטהר
 - (a) Proof: we sprinkle on a נדה (to remove טומאת מת)
 - (b) ר"ב's explanation: ר' אלעזר בן שמוע was following his master (ר"ע), that passing a כלי over a טמא place is tantamount to having it rest there
 - (i) Per: פרה י:ה – if he was outside of a תנור, with a שרץ inside, and he put his hand into a window, taking a flask and passing it over the mouth of the תנור – ר"ע renders the flask טמא, חכמים are מטהר
 1. Reason: ר"ע considers it to have come to rest (atop the תנור) while חכמים dissent
 - (c) ר"א's challenge: ר"ע agrees that הזאה atop a טמא or כ"ח (הזב) is valid; משכב/מושב is valid; וכי' כזית מן המת וכו'; אבן מנוגעת or כזית מן המת וכו'; אבן מנוגעת are מטמא from above (by passing over) as if touching
 - (i) Rather (אב"י): all agree that these are not considered כמונה
 1. ר"ע considers גזירה that they may come to rest (→ טמא – but מדרבנן)
 2. חכמים: no such concern
 - a. And: ר"ע agrees regarding הזאה that it is valid, since it's already left his hand
 - b. And: ר"א/רבנן disagree about applying prior טומאה (that happened to מי חטאת) from current
 - i. ר"א: we do apply – since we can sprinkle on a נדה (and מי חטאת become טמא), we can also sprinkle שנטמאו מי חטאת
 - ii. רבנן: don't apply → cannot use שנטמאו מי חטאת
 - iii. (→ דם that became טמא at point of contact either is considered on a par with דם which became טמא earlier and is not liable for כיבוס [ר"א] or it is distinct and liable [רבנן])
- (d) **דבא**: all agree that we do not apply current טומאה to the earlier
- (i) Their dispute: is whether הזאה requires שיעור and we can combine הזאות to make up שיעור (ר"א)
 1. Or: הזאה does not require a שיעור (רבנן) → the first drop on the נדה is מטהר before any became טמא
- III 'משנה ב' those חטאות whose דם does not necessitate כיבוס
- a **חטאת פסולה**: whether or not it was ever fit for מזבח (e.g. טמא, יוצא, לן) or not (e.g. שקבלו פסולין, חוץ למקומה, חוץ לזמנה, חוץ למקומה, שקבלו פסולין)
 - i **ברייתא** – מדמה – only כשרה דם, not פסולה דם
 - 1 ר"ע: if it had a שעת הכושר and then became invalidated – requires washing; if not – not requirement of כיבוס
 - 2 ר"ש: whether or not it had שעת הכושר – no requirement of כיבוס
 - (a) source (for ר"ש): אותה and זאת – one excludes שעת הכושר היתה לה, the other for outright פסול
 - (b) ר"ע reads אותה as excluding תרומה (from requirement of washing out כלי)
 - (c) ר"ש follows his own reasoning – he doesn't apply our rule to קדשים קלים, certainly not to תרומה (and no text needed to support it)